

УДК 341.231.14:355.01(364)

HUMANITARIAN ACTIVITIES OF THE RED CROSS SOCIETY OF UKRAINE IN THE SYSTEM OF VOLUNTEER ASSISTANCE

ГУМАНІТАРНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ У СИСТЕМІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Fedorov M. /Федоров М.В.*teacher / викладач**Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Humanitarian and Pedagogical College of Cherkasy Regional Council»**Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради»*

Анотація. У статті розкрито діяльність Товариства Червоного Хреста України, яка є однією з провідних установ з надання волонтерської допомоги та виконання інших гуманітарних функцій у державі. Виокремлено види виконання допоміжної функції гуманітарної організації. Проаналізовано статус та місце ТЧХУ в державі та в системі громадянського суспільства.

Ключові слова: гуманітарна діяльність, волонтерська допомога, ТЧХУ.

Вступ.

Товариство Червоного Хреста України (далі – ТЧХУ) є однією з провідних установ з надання гуманітарної допомоги та виконання інших гуманітарних функцій під час міжнародного збройного конфлікту. Інституційна спроможність, здатність Українського Червоного Хреста залучити значні ресурси для гуманітарної діяльності обумовлені його унікальним статусом і роллю допоміжної інституції для держави у здійсненні гуманітарних функцій. Тому важливим є аналіз статусу та місця ТЧХУ в державі та в системі громадянського суспільства.

Основний текст.

Унікальність ТЧХУ визначається одночасною дією різноманітних за природою нормативних джерел, які закріплюють статус, мандат і повноваження організації.

По-перше, це Закон України «Про Товариство Червоного Хреста України», якій закріплює статус Товариства, його повноваження та взаємодію з державою: «Цей Закон регулює відносини, пов'язані з діяльністю Товариства Червоного Хреста України, визначає його правовий статус та правові засади діяльності». Його норми втілені у положеннях Статуту Товариства Червоного Хреста України.

По-друге, це Закон України «Про громадські об'єднання» який створює загальні рамки діяльності громадських організацій, до яких належить Товариство Червоного Хреста України. Так, відповідно ст. 1 Закону України «Про Товариство Червоного Хреста України», воно є всеукраїнською добровільною громадською гуманітарною організацією і «створено відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання» як громадське об'єднання зі статусом юридичної особи в організаційно-правовій формі громадської організації, зі спеціальним статусом, передбаченим Законом України «Про

Товариство Червоного Хреста України», іншими нормативно-правовими актами України та міжнародними договорами України».

По-третє, це Женевські конвенції про захист жертв війни від 12 серпня 1949 року та Додаткові протоколи до них 1977 року, які створюють правові рамки діяльності будь якого Національного товариства під час збройного конфлікту.

Унікальністю Національних товариств є входження до Міжнародного червонохресного руху, тобто наявність одночасно національного та міжнародного статусу, що має юридичне закріплення в національних і міжнародних актах. У Законі України «Про Товариство Червоного Хреста України» констатовано, що воно є Національним товариством Червоного Хреста, складовою частиною Міжнародного червонохресного руху (ч. 3 ст. 3 Закону). Товариство визнано Міжнародним Комітетом Червоного Хреста 29 вересня 1993 року.

Товариство має подвійний статус і повинно дотримуватися норм та положень одночасно національного законодавства і внутрішнього права Руху. Про це свідчить п. 1.3 Статуту Товариства, в якому перелічені три види джерел, якими керується Товариство: законодавство України; джерела міжнародного гуманітарного права; принципи, нормами та стандарти Міжнародного Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця; роль в міжнародних гуманітарних відносинах як авторитетної неурядової організації.

У цій системі ТЧХУ займає проміжну ланку посередника між державою та суспільством, маючи доступ до міжнародної гуманітарної допомоги та операційну гнучкість, надає гуманітарну допомогу в значних масштабах і допомагає державі в гуманітарній сфері. Наявність інституційної та функціональної спроможності ТЧХУ в таких умовах є унікальним явищем, водночас є відображенням загальної стійкості України та українського суспільства перед лицем держави-агресора.

Обставини міжнародного збройного конфлікту високої інтенсивності обумовили інтенсифікацію та розширення напрямків та форм співпраці української держави та ТЧХУ як допоміжної для держави гуманітарної організації.

Узагальнюючи, можна виокремити наступні види виконання допоміжної функції гуманітарної організації:

- гуманітарне реагування;
- підтримка внутрішньо переміщених осіб та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- евакуація цивільного населення та цивільних осіб з «гарячих точок»;
- транспортування людей з інвалідністю з населених пунктів, де ведуться бойові дії;
- доставка гуманітарної допомоги до населених пунктів, де є гуманітарна криза;
- підтримка населення на деокупованих територіях;
- популяризація донорства крові;
- навчання населення навичкам надання першої допомоги, інформування

- щодо мінної небезпеки та забезпечення психосоціальної підтримки;
- будівництво прихистків та участь у відбудові пошкодженої інфраструктури;
  - допомога у підготовці до зимового періоду;
  - надання соціальних та реабілітаційних послуг;
  - відновлення родинних зв'язків;
  - поширення знань з міжнародного гуманітарного права;
  - підтримка держави у питаннях зберігання тіл залишків загиблих захисників і захисниць України.

ТЧХУ виконує функції, притаманні Національному товариству в мирний час, з деякими особливостями, притаманними Національним товариствам, пов'язаними зі значною долею патронажної служби, поширенні знань з міжнародного гуманітарного права.

Відбувається гуманітарне реагування в умовах техногенних та природних катастроф: доставка гуманітарної допомоги до населених пунктів, де є гуманітарна криза; популяризація донорства крові; навчання населення навичкам надання першої допомоги; надання соціальних та реабілітаційних послуг; відновлення родинних зв'язків в рамках традиційних підходів та методів діяльності.

З початком міжнародного збройного конфлікту, викликаного агресією РФ проти України відбувалася адаптація ТЧХУ до нових умов та реформа системи менеджменту, переважно на центральному рівні (Національний комітет ТЧХУ).

В цей період були започатковані майже всі види діяльності:

- підтримка внутрішньо переміщених осіб та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- евакуація цивільного населення та цивільних осіб з «гарячих точок»;
- транспортування людей з інвалідністю з населених пунктів де ведуться бойові дії;
- доставка гуманітарної допомоги до населених пунктів, де є гуманітарна криза;
- навчання населення навичкам надання першої допомоги;
- інформування щодо мінної небезпеки;
- забезпечення психосоціальної підтримки.

Виокремленні наступні *форми співпраці ТЧХУ з державними органами*:

- участь в опрацюванні проектів нормативно-правових актів;
- участь у робочих зустрічах з державними органами та органами місцевого самоврядування;
- залучення до складу робочих груп;
- залучення до консультативно-дорадчих органів;
- залучення до подолання наслідків надзвичайних ситуацій.

Партнерами ТЧХУ є центральні органи виконавчої влади, ОВА, районні адміністрації, а також територіальні громади, силовий блок, а також парламентський корпус. Ця діяльність проваджується майже всіма підрозділами ТЧХУ на загальнонаціональному та регіональному рівнях.

Залучення спільноти може набувати багатьох форм, і партнерство може включати організовані групи, агентства, установи чи окремих осіб. Члени спільноти можуть брати участь у зміцненні здоров'я, дослідженнях або розробці політики.

Залучення спільноти також можна розглядати як континуум залучення всіх членів дійсної спільноти. З часом конкретна співпраця швидше за все, просуватиметься вздовж цього континууму до більшої участі спільноти, і будь-яка співпраця, ймовірно, розвиватиметься й іншими шляхами. Зокрема, незважаючи на те, що залучення спільноти може бути досягнуто під час обмеженого за часом проекту або операції, він часто включає і часто розвивається як довгострокове партнерство, яке переходить від традиційного фокусування на одній проблемі, наприклад, охорони здоров'я до вирішення низки соціальних, економічних, політичних і факторів навколишнього середовища, що впливають на здоров'я.

Соціальною роботою також займаються неприбуткові та неурядові організації, об'єднання. До таких належать благодійні фонди, спілки та товариства, громадські організації соціального спрямування всеукраїнського, регіонального та місцевого рівнів, у тому числі волонтерські організації, Дитячий Фонд України, Товариство Червоного Хреста України та їхні регіональні підрозділи, представництва міжнародних організацій (ПРООН, ЮНІСЕФ та ін.). Більшість фізичних осіб, які здійснюють практичну соціальну роботу професійно чи на громадських засадах, працюють у вищезазначених суб'єктах соціальної роботи. Це – організатори-керівники та виконавці, практичні соціальні працівники та педагоги, психологи, реабілітологи, викладачі соціальної роботи та інші фахівці.

Отже, на сучасному етапі діяльність УТЧХ відіграє дедалі відчутнішу роль у громадському житті країни і допомагає державі вирішувати питання перебудови у соціальній сфері й спрямовувати зусилля на досягнення взаєморозуміння і злагоди.

Література:

1. Доценко, М. І. Товариство Червоного Хреста України як допоміжна гуманітарна організація для держави. Політичне життя (2024): 92-105.
2. Федоров М.В. Дослідження теоретичних аспектів волонтерської діяльності у сфері соціального захисту людей. Актуальні дослідження в соціальній сфері; матеріали двадцять четвертої міжнародної науково-практичної конференції. Місто Одеса. 2024. С.177-179

Literature:

1. Dotsenko, M. AND. "The Red Cross Society of Ukraine as an auxiliary humanitarian organization for the state." Political Life (2024): 92-105.
2. Fedorov M.V. Research into theoretical aspects of volunteer activity in the sphere of social protection of people. Current research in the social sphere; materials of the twenty-fourth international scientific and practical conference. City of Odesa. 2024. P.177-179

Annotation. *The article describes the activities of the Red Cross Society of Ukraine, which is one of the leading institutions in the provision of volunteer aid and other humanitarian functions in the country. The types of implementation of the auxiliary function of a humanitarian organization are distinguished. The status and place of the TCHU in the state and in the system of civil society are analyzed.*

Key words: *humanitarian activity, volunteer assistance, TCHHU.*